

IBIHINEBIH

Пише:
Спаса
Бошњак

Vankuver, februara 2008.

U pokušajima da se setim kad sam zadnji put pročitao ovako lep opis nostalgije sažet u metaforu misli me odvođe čak do takvih remek-dela kao što su *Roman o Londonu* Miloša Crnjanskog ili memoara Radeta Šerbedžije. Uglavnom, nije baš tako čest slučaj da vas pisac, pa još uz to debitant, pa još uz to neko ko u zamat sastavljanja pismena iznenada dolazi iz tehničke struke, osvoji već prvim napisanim redovima. Knjiga Vladana Kosorića, koja u naslovu ima dovitljivu igru reči *Ibihinebih*, čita se u jednom dahu, ne samo zbog piščevog talenta za pripovedanje, nego i zbog čitačeve snažne lične identifikacije sa temom (bar kad je o nama emigrantima reč). Skoro bih smeo da se kladim da se kroz intimnu ispovest svog književnog junaka Dejana Kovača o sumornim temama (životu u emigraciji, ratu u Bosni, izbeličkim patnjama u Beogradu) ali i univerzalnim parametrima ljudske egzistencije (ljubavi, prijateljstvu, depresiji, gubitku, strahu od smrti, i smrti kao takvoj), Vladan Kosorić ustvari oslobađa tereta koji je nosio sve ove godine pod kišovitim nebom Britanske Kolumbije.

Nekoliko faktografskih podataka o knjizi *Ibihinebih*: knjigu su prošle godine izdala dva izdavača – novosadski *Dnevnik* i *Bosanska riječ* iz Vupertala, odnosno Tuzle, gde je smeštena bosanska redakcija. Pisac je rođen 1963. godine u Goraždu, a dobar deo života, uključujući studije šumarstva, proveo je u Sarajevu. Ostatak će, po svoj prilici, provesti u Vankuveru rađeći kao kompjuterski programer i, najdajmo se, plodotvorni pisac.

Pojava Vladana Kosorića ozbiljno nagoveštava da se u Vankuveru polako formira čitava jedna škola emigrantske BiH literature tj. pisaca koji potiču sa prostora Bosne i Hercegovine. Posle dva uspešna romana *Zemlja u zrnu kafe* (2003.) i *Bosanci trče počasni krug* (2006.) Ivančice Đerić, pre nešto više od godinu dana svoju prvu knjigu objavio je Sarajlija Boris Anđelić, a njegova *Dolac Malta* (2006.) je u međuvremenu doživela drugo izdanje. Pisac ovih redova je vrlo ponosan što je objavio jedan od prvih prikaza ove knjige, a potajno se nada da će to biti slučaj i sa romanom-prvencem Vladana Kosorića.

Ipak, umesto da previše govorim o svojim utiscima za vreme i posle čitanja romana *Ibihinebih* tj. da ne dozvolim da “prevrne ključ”, ja ću osta-

Danima padaju kiše u Britanskoj Kolumbiji. Ovdje se skupljaju oblaci iz cijelog svijeta. Dojedre na vjetru s mora, ili se spuste sa strmih litica sa istoka. Pa se prosipaju. Ponekad doluta ovdje poneki iz krajeva iz kojih sam i sam nekada davno došao. Lako prepoznam moju među gomilom tuđih kiša. Miriše. Pogodi me ponekad kap te kiše iz mog oblaka u ugao oka. I skotrlja se niz obraz. S početka ljeta kiše odu da padaju negdje drugdje. Junsko sunce pobaca oblake u more, ili ih otjera preko planina. Zemlja se osuši. Ali ne i ova kap na mom obrazu.

Dejan Kovač, 2005

tak ove stranice prepustiti piscu Vladanu Kosoriću:

Kišobran: Kako si došao na ideju da napišeš roman, ili da kažemo koja te je muka na to naterala? Ja sam već u uvodnom delu teksta izneo ovu teoriju o “teretu koji si nosio”. Da li je ta moja teorija tačna?

V. Kosorić: Kao student pisao sam poeziju, ali nikad nisam objavljivao. Desilo se pre dve godine da sam iznenada imao dosta slobodnog vremena, pa sam krenuo da pišem priču. Ni-

Vladan Kosorić

sam znao da će od toga da ispadne roman na kraju. Ja mislim da svi pisci pre nego što počnu da pišu imaju jednu priču koju nose sve vreme u sebi. Mnoge stvari iz mog romana čuo sam od drugih ljudi i to se u meni slagalo. Mislim da je tako i kod drugih pisaca. U nekim trenucima sam mislio kako to moje pisanje ne vredi ništa, ali je stizalo ohrabrenje od ljudi kojima sam to davao na čitanje. Na kraju sam počeo da osećam odgovornost prema likovima iz te priče i shvatio sam da to moram da završim i objavim. Slao sam taj rukopis raznim izdavačima u Bosni i Srbiji, dok na kraju nisam našao ova dva – *Dnevnik* i *Bosansku riječ*.

Kišobran: Nazvao si svoj roman priča-sevdalinka. Jel’ to da unapred pripremiš čitaoca na njegov moltski karakter?

V. Kosorić: Upravo tako. Ja jako volim igru riječi. Tako je i sa naslovom *Ibihinebih*. Verovatno bi to bio zgodan naslov za neki veb sajt ili blog.

Kišobran: U uvodnoj rečenici kažeš: *ova priča je izmišljena...i sve što je u njoj rečeno je istina*. Koliko ima autobiografskog u romanu *Ibihinebih*?

V. Kosorić: Priča je kombinacija stvari koje su se desile meni, ali i drugima. Postoji velika sličnost između

mene i glavnog junaka na nivou pogleda na svijet i onog kakav bi ja čovjek želio da budem.

Kišobran: Je li bilo nekih verzija romana u kojim Alma ostaje živa i dospeva do Kanade? Ta bi verzija sigurno ušedela mnogo suza kod čitalaca, ali bi i ublažila tragičnost priče.

V. Kosorić: U početku je bilo različitih verzija. Uglavnom, bilo je potrebno nešto strašno da se desi što bi porodicu Kovač izbacilo iz ravnoteže. Nakon dva-tri poglavlja ja sam se odlučio za tu varijantu.

Kišobran: U galeriji upečatljivih likova koje čine Alma, Dejan, Nina, Almini roditelji, Adnan, Zoran, Dejanova majka, otac i očuh, nalazi se i Šone, srpski policajac-rezervista, kome je zapalo da analizira bosansku ratnu priču u svom istorijsko-filozofskom mo-

nologu. On kaže: *davni događaji iz nekog vakta prije nas su određivali naše vlastite sudbine*. Je li ti kao pisac deliš taj njegov zaključak? Konkretno, je li, po tvom mišljenju, moglo da se utiče na fatum istorije, da je bilo više razuma?

V. Kosorić: Postoji ta priča o prokletstvu tih tamo naših prostora, gde se ratovi dešavaju svakih pedeset godina. Za razliku od Šoneta ja ne mislim da je taj rat morao da se desi. Rat se desio zbog toga što su ljudi koji su imali moć htjeli da se on desi. Što se običnih ljudi tiče oni su se prilagodili situaciji tj. trendu koji su setovali oni gore. Pessimističko gledanje kaže – mi smo se tamo tukli vjekovima, a optimističko gledanje kaže – mi smo tamo živjeli vjekovima zajedno. Andrić je to slikovito prikazao sa onim kad u isto vreme počnu da udaraju zvona na katoličkoj i pravoslavnoj crkvi i čuje se hodža sa

džamije. To su nacionalisti tumačili kao dokaz sukoba između te tri vjere. U mojoj knjizi se kaže: *da zvona bogomolja obznanjuju, ne mržnju, već to da smo se konačno i do kraja upoznali, jer onaj koji upozna ne može da mrzi...Dakle, ona teza iz filma Andrej Rubljov – ne moraš da znaš da napraviš zvono, da bi ga napravio. Dovoljna je jaka želja.*

Ja sam odrastao idući po muslimanskim kućama u Goraždu, i meni to nije bilo nikad strano, pa se nikad od njih nisam plašio. Mala grupa ljudi je odlučila da mi između sebe treba da zaratujemo.

Kišobran: Sarajlije će svakako uživati u tvojim opisima ovog grada. Ja, koji Sarajevo znam uglavnom iz Kustiricinih filmova, sam deo u kojem je opisana smrt Dejanovog oca vizuelizovao onim umiranjem oca iz *Doli Bel*. Ni kod jednog ni kod drugog oca nema straha od smrti. Kao da su naslutili da su povlašćeni što umiru od bolesti, a ne kao mnogi koji su u Sarajevu nasilno umrli ne zadugo posle njih. Zašto si ti uvrstio u knjigu tu epizodu?

V. Kosorić: Prvo, to mi je bilo potrebno da ohladim odnos između Dejana i njegove majke. Drugo, na tim prostorima je bilo dosta nesreće u zadnjih pedeset-šesdeset godina, pa su ljudi naučili da sudbinu prihvataju stoički. Kaže se: *odvelo ga...* U trećem licu, kao da ima neka sila koja odvodi.

Kišobran: Epizoda sa Alminom ekskurzijom na Tjentište takodje ima paralelu u jednoj skoro objavljenoj memoarskoj knjizi. Reč je o *Knjizi osvete* Dragana Todorovića, koji je takodje kanadski emigrant. Neverovatno kako naša generacija apsolutno identično deli jedno isto iskustvo. Jesi li pročitao njegovu knjigu?

V. Kosorić: Pa ta knjiga je možda i jedan od razloga što sam napisao *Ibihinebih*. To su opšta mesta naše mladosti, te ekskurzije...Mi se lako pronalazimo i preko knjiga koje smo čitali, TV serija koje smo gledali, muzike koju smo slušali, fudbalskih utakmica koje smo odgledali...

Kišobran: Kako čitaoci *Kišobrana* mogu da dođu do tvoje knjige?

V. Kosorić: Knjiga može da se naruči direktno od izdavača, znači novosadski *Dnevnik* i *Bosanska riječ*, a znam da izvesna količina ima i u knjižari *Srbika* u Torontu.